

ULLA-MAIJA KIVIKURU

MEDIA VOI HYVIN MUTTA

JOURNALISMI PURISTUI KUOLIAAKSI...

Tasaisin väliajoin syntyy Suomessakin keskustelu siitä, että medialle on kertynyt liikaa valtaa; koko 1990-luvun ajan esimerkiksi EVA:n teettämät mielipidetiedustelut toivat tällaisen tuloksen. Samoin ennen vaaleja viritty keskustelu siitä, miten media muokkaa poliittista kulttuuria: vain sanavalmiit, miellyttävän näköiset poliitikot saavat äänensä julki mediassa — väitetään, että osa politiikkaa tehdäänkin vain julkisuutta varten. Mutta ongelman voi asettaa toisinkin päin. Voi väittää, että mediaksi nimetyn ylisuuren kuumailmapallon perimmäinen ongelma on se, että siltä on identiteetti hukummassa ja sen ydin eli journalismi liudentumassa muihin yhteiskunnan ilmiöihin. Maailma ehkä medioituu, mutta journalismi haihtuu pois.

Arkijärkinen määritelmä median ja journalismin suhteesta on se, että media on joukkoviestinnän koko kenttä, fakta yhtä hyvin kuin fiktio. Journalismi on median ajankohtainen, yhteiskunnallinen ja faktapohjainen aines, tuotanto yhtä lailla kuin sisällöt. Media voi hyvin ja kansa viihtyy sen parissa yli 8 tuntia päivässä. Journalismi näivettyy sekä määrältään että sisällöltään, eikä se edes vastaanottotutkimusten mukaan erityisemmin kiinnostu varsinkaan nuorempia kansalaisia, meillä ja muualla. Ilmiö on kansainvälinen.

Journalismi käsittää median sisällöistä nykyään enää ehkä 10-15 prosenttia, ja se kutistuu koko ajan lisää sisältölaajuuksien kasvaessa. Se mikä kasvaa on jotakin vallan muuta: viihdettä, musiikkia, kuluttajaneuvontaa, kukaties rippunen taustaa, valistusta ja korkeakulttuuriakin. Journalismia pidetään yhä median lippulaivana, sen yhteiskunnallisen aseman määrittäjänä, mutta itse asiassa journalismia tulkitaan mediaa dominoivan aineiston läpi ja kautta. Journalismille asetetaan vaateita, jotka eivät nouse sen omista sisältö- tai ilmaisutraditioista. Olemme saaneet tutustua sellaisiin ilmiöihin kuin *faktio*, *infotainment*, *tabloidisääntö*, *politainment* ja *edutainment*, jotka kaikki perimmältään tähtäävät samaan: median sisältöjen tulee olla kepeitä ja suussa sulavia, jottei vastaanottaja joudu liikoja vaivautumaan.

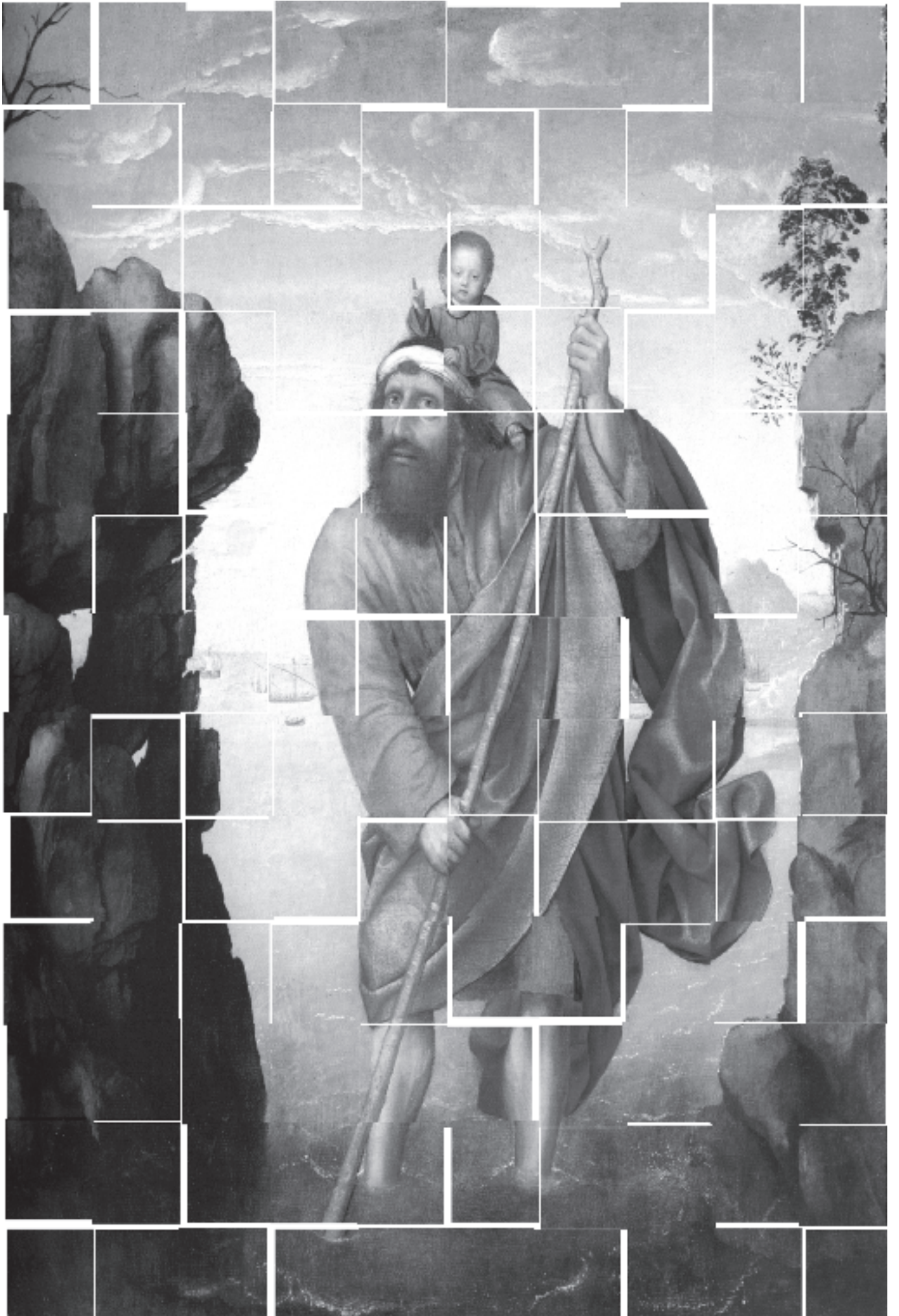
Väittäjä journalismin *tainment*-tautisuudesta on helppo hyväksyä, kun katsoo median revittelyä presidenttiehdokkaiden tietokilpailuilla, olympialaisilla, Mika Häkkinellä, Esko Ahon Harvard-retkillä tai Jolon saaren panttivangeilla. Tai kun lukee,

miten journalistit tulkitsevat mutkat suoriksi raportoidessaan muutaman teemahaastattelun pohjalta tehtyä laadullista tutkimusta nuorten naisten seksimieltymyksistä tai jo selostaessaan ihan yksinkertaisia mielipidetiedusteluja, joissa virhemarginaali on pari prosenttia, mutta tulokset rakentuvat desimaalien eroihin.

Tällaisesta mediakriitikistä riittää ainesta kahvipöytäkeskusteluihin, mutta perimmältään se on vaarallista, sillä mediakriitikistä on tullut yksi journalismin haudankaivaja. Takertumalla yksityiskohtiin se estää katsomisen syvemmälle avoimeen hautaan. Ja harvoin tulee todetuksi sekkin, että suomalainen journalismi yhä sentään on kovin kilttiä esimerkiksi naapuri-Ruotsiin verrattuna, Englannista nyt puhumattakaan. Juuri siksi tämä valistavin äänenpainoin 1800-luvulla aloittanut ilmiö saattaa mennä hautaan hissukseen, meteliä pitämättä.

HAUDANKAIVAJIEN RINTAMA

On toki journalismin haudankaivajia muuallakin. *Financial Times* -lehden parin vuoden takainen kuva on mannaa kaikille, jotka pohtivat kriittisesti journalismia. Piirroksessa esiintyy klassinen journalisti tupakka suupielessä ja ryppyinen sadetakki päällä, mutta asukokonaisuuden jokaiseen käänteeseen on lisäksi kiinnitetty hintalaput, joilla osoitetaan journalistin erilaiset sidokset liike-elämään. Tuli mielen brittitutkija Colin Sparksin haikailu Hildy Johnsonin perään: Johnson oli ”Etusivu uusiks” -elokuvan maineikas rämäpääjournalisti, joka ei uutisajhdiltaan

ehtinyt omiin häihinsä. Sparksin mukaan johnsoneja ei enää ole. He ovat korvautuneet korkokengissä sipsuttaviin naispuolisiin toimitussihteereihin, joilla on jakkupuku ja liikennevalot ovesa ja jotka seuraavat päivittäin vastaanottajalukuja — ja joilla on aina kanava auki ylöspäin, mutta ei välttämättä toimitukseen.

Financial Timesin varsin pinnallinen juttu viittasi ilmiöön, joka on mennyt monta piirua syvemmälle. Keskustelu *postjournalismista* on ollut käynnissä jo 2-3 vuotta. Postjournalismitutkimus — sen lähin profetta on tukholmalainen professori Jan Ekecrantz — korostaa sitä, että aikamme journalismi on niin monin sitein liittynyt liike-elämään ja kaupallisuuteen, että sen kaikkia toimia pitää tarkastellakin tätä reittiä, vaikka nimikkeenä olisi uljaasti tutkiva journalismi tai vastaavaa. Jos journalismi tai journalisti tietyssä tilanteessa toimii tietyllä tavalla, selitys saattaa löytyä vallan muualta kuin journalistisista koodeista tai muista ylevistä opinkappaleista. Journalisti saattaa yksinkertaisesti olla ostettu ajamaan tiettyä kantaa, vaikka välitykset ovat moninaiset ja varsinaista syytetyhdasta on hankala löytää erilaisten viestintätoimistojen takaa. Useinkaan journalisti ei itse sidoksiaan myöskään huomaa, koska elää niiden keskellä.

Jos hyväksymme nämä väittämät, elämme siis jo journalismin kuoleman jälkeistä aikaa. Klassiselle journalismille ei enää ole tilaa, ja journalismissa korostuu yhä enemmän sen kaksoisfunktion toinen puolisko eli liitännä talouteen. Tämä puolisko värittää myös journalismin ideologista tehtävää, joskin ”rivien välissä”, usein kaiketi niinkin, ettei edes tekijä havaitse, kenen asialla on. Postjournalismia edeltävässä vaiheessa journalistien on sanottu usein kirjoittaneen toisilleen ja lähteilleen, ja perin kaukana ovat ajat, jolloin journalismi koki olevansa vastaanottajan edustaja päätöksenteon kammareissa — tätä vaihetta lainsäädäntö silti sekä meillä että muualla yhä heijastelee. Media on saanut etuoikeuksia siksi, että journalismin on katsottu olevan kansalaisen edustaja julkisuudessa, välittäjä edustuksellisen demokratian ja kansalaisen välillä.

Keskustelu postjournalismista jatkuu parhaillaankin saksankielisessä Euroopassa, joskin hieman erisävyisenä kuin kipakahko pohjoismainen pohdinta. Kriittinen perussävy toki on jäljellä Saksaa ja Itävaltaa kiertävässä keskustelussakin. Itävaltalainen professori Hans-Heinz Fabris ehdotti äskettäin, että olisi realistisempaa hyväksyä journalismin monimuotoisuus ja asettaa erilaiset totuudellisuus- ja tasapuolisuuskriteerit esimerkiksi informaatio-, viihde- ja PR-journalismille. Fabris näkee informaatiojournalismin perinteisenä normaalijournalismina, mutta hänen mukaansa se jää vähemmistöksi, jos journalismin sisältöjä tarkastellaan. Fabris näkee journalismin eriytyneen 4-5 lohkoksi, jotka toimivat sen verran erilaisin periaattein, ettei ole järkevää etsiä niille suurinta yhteistä nimittäjää väittämällä, että kaikki lopulta palautuvat yhteiseen juureen. Realistisempaa olisi hyväksyä tapahtunut ja yrittää etsiä eri lohkoille hyväksyttävät minimiehdot. ”Puffinkin” pitää noudattaa joitakin pelisääntöjä, mutta näiden sääntöjen tulee olla erilaiset kuin uutisjournalismissa.

POPULAARIN ETSINNÄSSÄ

Suomalainen media ja sen tutkimus on suuntautumisiltaan nykyään niin perin juurin angloamerikkalaista, että Fabrisin laajalti väitelty esitys ei ole meillä päässyt edes keskustelunaiheeksi. Eikä silti, paljon ei ole puhuttu postjournalismistakaan, vaikka mediakriitikoita on meillä tullut melkein *bestseller*-aihe. Kaukana ovat ajat, joista Jerroo kerran sanoi ”Mitään se ei kestä ja kaiken se kostaa” tarkoittaen journalistien heikkoa sietokykyä

itseensä kohdistuvaan kritiikkiin. Nyt journalistit käyvät välillä kiivaastikin, melkein nautiskellen mediakriittistä keskustelua — toisistaan, aniharvoin sentään itsestään. Joku voisi tietysti väittää, että tämäntyyppinen mediakriittikki on yhtäältä merkki kohonneesta itsetunnosta. Journalistit kokevat alansa niin tärkeäksi, että sitä pitää kritikoida samaan tapaan kuin muita politiikan, kulttuurin ja talouden ilmiöitä. Tämän kritiikin ongelmana on, että se järjestään kohdentuu isoon yksittäiseen asiaan ja sen yksityiskohtiin. Journalismikritiikki siis kantaa kohteensa syntejä.

Journalismin perustehtävää ei tässä kritiikissä ole koskaan asetettu suurennuslasin alle, ei myöskään sitä, että perinteiselle journalismille on yhä vähemmän tilaa erilaisten megatapahtumien jatkumossa. Ainahan toki journalismiin on kuulunut arvoanarkia ja fragmentaarisuus, mutta molempien osuus on kasvanut huomasti näinä aikoina, jolloin *tabloidisaatio* viettää riemujuhlaansa ei vain iltapäivälehdissä vaan myös aikaisemmin hyvinkin totisiksi tunnetuissa välineissä, ja television standardiohjelmatyyppejä on *talk show*, jossa sukkelasanainen juontaja rakentaa jonkinlaisen kukkotappelun milloin 30-luvun aatteellisista virtauksista, milloin miesten itsetunnon rapisemisesta tai elämymatkailusta. Elämme infotainmentin ja politainmentin aikaa, mutta tarkoittaako tämä, että journalismin valta on kasvanut? Eikö pikemminkin ole kyse siitä, että journalismille — kukaties koko mediallekin — pannaan entistä tiukempia länkiä kaulaan, sitä kesytetään? Journalismin valta on aina ollut sidosteista, ei itsenäistä, mutta sidosten määrä on kasvanut.

Toisaalta tabloidisaation pohdiskelijat ovat oikeutetusti korostaneet sitä, että populaari sinällään ei ole pahasta, ja sillä on pitkä historia. Maailman ensimmäinen haastattelu tehtiin 1800-luvun alkupuoliskolla, kun newyorkilainen ”keltainen” eli massalevikkiin pyrkivät lehti koetti tavoitella yhä laajempaa yleisöä ja halusi siksi haastatella murhan nähnyttä prostituoitua. Haastattelut kohdentuivat journalismissa pitkään ns. tavallisiin ihmisiin. Eliitti kirjoitti itse, ei alentunut haastatteluihin. Halvasti tehdyt ja massoille suunnatut lehdet raportoivat vähemmän politiikkaa ja enemmän rikoksia ja hömppää, mutta takana oli ainakin journalisteilla ja tuohon aikaan ehkä vielä mediamoguleillakin myös selkeästi demokraattinen ajatus laventaa ”tavallisten ihmisten” kiinnostuksen piiriä yleisempiin asioihin ja siksi käyttää yksinkertaista sanastoa ja värikkäitä aiheita.

Tämä ajatus toki on takana myös nykyajan personoidussa poliittikkaraportoinnissa, vaikka sitä vähän kaivella tarvitseekin. Poliitikoista on tullut ammattilaisia, mutta kun kerrotaan Paavo Lipposen lemmentarinasta, tavallinen ihminen ehkä huomaa, että koska pääministeri tuntee kuten muutkin ihmiset, hän ehkä myös osaa asettua muiden ihmisten murheiden tasolle joissakin muissa asioissa. Tosin Paavo-Päivi-raportointi myös tarjosi sukupuolten väliset ”oikeat” voimasuhteet julkisuuteen: tarinan myötä pääministerin imago pehmeni, kun nuori vaimo tuli mukaan, mutta hetkellisen emansipaation jälkeen media lähetti vaimon kotiin tekemään lapsia.

Ongelmallista tällä hetkellä ehkä onkin se, että populaarin tavoittelu on kaavoittunut pintaan. Jutut tehdään kevyiksi, mutta harvoin kyseenalaistetaan se, pitäisikö kenties koko politiikan käsitettä muuttaa. Jos kerran nuorten kiinnostus päivänpolitiikkaan on hiipunut, olisiko syytä miettiä median käyttämän poliittikkakäsitteen sisältöä, jotta vastaanottajia riittäisi huomiseksikin? Ehkä kyse ei olekaan ”alentumisesta” vastaanottajia mielistelemään, vaan tarpeesta pohti asioita uusiksi syvemältä?

Voi siis väittää, että Fabrisin varoittama pään puskaan paneminen on totta: me väitämme yhä itsestäänselvyytenä, että jour-

nalismin ihanteet voidaan yhä palauttaa aikaan, jolloin sillä oli kohtuullisen selvä yhteiskunnallinen tehtävä. Tänä päivänä tällainen selvännäkijän rooli ei enää ole mahdollinen, mutta mitä tilalle?

PORTINVARTIJAT HERROJEN PELLEINÄ

Postjournalismia edelsi viestinnän tutkimuksen elävän klassikon Elihu Katzin viritämä keskustelu *journalismin lopusta*. Tämä israelilais-amerikkalainen professori väitti, että journalismin aika loppui Persianlahden sotaan, jolloin journalistit palautettiin sananmukaisesti portinvartijoiksi. He avasivat kanavan, kun kenraalit halusivat kertoa maailmalle, mitä olivat tehneet. Kun aika täyttyi, journalistit sulkiivat portin. Ei puhettakaan siitä valikoinnista, painotuksesta ja selittämisestä, mikä perinteisesti on nähty journalismin tehtäväksi. Katz ja hänen klaaninsa eivät ole nähneet likikään yhtä vaarallisina joitakin ylipaisuteltuja viihteeseen, politiikan ja rikollisuuden sotkuisia megapaketteja kuten tapauksia O.J.Simpson tai Clinton-Lewinsky tai internetin tuloa. Näistä hän journalistit näkevät painajaisia, eritoten internetistä. Katz ei pitänyt pahana edes sitä, että britit kuljettivat Persianlahdelle tankin, jota ei koskaan käytetty tositoimissa, mutta jonka tiedettiin näyttävän hyvältä televisiossa. Katzin mielestä ydinkysymys on se, että journalistit ovat vapaaehtoisesti luovuttaneet kontrollin työnsä sisällöstä lähteille. Journalismin ulkopuolisen havainnoitsijan asema on kaupattu erilaisille intressiryhmille. Katz ja hänen kaltaisensa kriitikot siis lähtevät klassisesta journalismista, jonka perusihanteena on silminnäkijä, joka ei osallistu tapahtumiin vaan yksinkertaisesti raportoi kansalaisille, mitä tapahtuu.

Toki on olemassa myös toisenlaisia tulkintoja samantyyppisistä asioista, esimerkiksi siitä, että joskus 1950-luvulla journalisti antoi lähteensä puhua paljon enemmän omalla äänellään kuin nykyään, jolloin jokaiseen juttuun kuuluu ainakin journalistin loppukiekaus, lause tai rykelmä lauseita, joissa journalisti kertoo oman kantansa asiaan tai ainakin asettaa lähteelleen raamit. Näitä ovat pohtineet useat amerikkalaiset televisiotutkijat ja meillä muun muassa suomalainen Risto Kunelius. Katz varmaan sanoisi, että rässäkin on kyseessä pelkkä rituaali, journalistin halu sanoa viimeinen sana vaikka varsinaista sanomisen tarvetta ei olisikaan. Ja Katz varmaan sanoisi senkin, että nämä muutaman lauseen loppuhenkoset ovat nykyään ainoa tausta mitä uutisille tarjotaan. Maailma käy yhä mutkikkaammaksi, mutta vain aniharva tiedotusväline tarjoaa kunnollista taustaa — ja näitä taustoja seuraavat enimmäkseen kansalaiset, jotka muutoinkin tietävät asioista paljon. Tapettikatselua tai -kuuntehua tai otsikoiden vilkaisuluentaa harrastavat eivät näitä taustoja koskaan kohtaa.

”

*Katumarssi banderollien
kera tuskin auttaa journalis-
min pelastushankkeessa,
mutta julkinen debatti
median tilasta olisi jo jotakin.
Se olisi paitsi ansiokasta
journalismia myös sitä itseään
eli demokratian toteuttamista
ihmisten ja median arjessa.”*

KANSALAISEN JOURNALISMIA

Toisaalta myös Kunelius ja kumppanit katsovat, että remonttiin olisi aihetta. He eivät glorifioi lähteitä ja näiden oikeutta sanoa sanottavaansa vaan kritikoivat journalistien ja vastaanottajien suhteen näivettymistä; journalistit ovat kasvattaneet etäisyyttä kansalaisista. Heidän mukaansa olisi aihetta ottaa todesta Yhdysvalloista peräisin oleva muotitermi kansalaisjournalismi (*public journalism*), jonka perusideana on ajaa perinteinen journalismi alas koturneiltaan ja vaatia, että se ottaa toimintansa lähtökohdaksi sen, mitä kansalaiset pitävät tärkeinä, eikä sitä, mitä lähteet tai toiset journalistit arvostavat. Kansalaisjournalismin tulee puhua sellaisin tavoin, että kansalaiset eivät ainoastaan valistu asiasta vaan myös yhdessä journalistien kanssa keksivät keinot asian muuttamisen. Eli kuten sanoo englantilais-amerikkalainen professori Jay Blumler, neutraalin läsnäolijan ihanne on journalismissa ohi. Journalistin tulee ratkaista, haluaako hän olla viihdyttävä, yhteiskuntakriitikko vai Blumlerin oma suosikki, kibbutzin osakas, kansalaisten myötäeläjä, osallistuja ja aktivisti.

Blumlerin ideologia on journalismin näkökulmasta todella kumouksellinen. Neutraalin uutisen ja kantaottavan kommentin raja käy naurettavaksi kuten moni muukin journalismin sisäänrakennettu sääntö. Läsnäolon ideologian varaanhan on rakennettu sota- ja konfliktijournalismia jo toista sataa vuotta, ja sama kiistatta kohtalaisen naiivi ajatus on takana niin ostetuissa

häissä kuin Jolon saaren panttivankien leiriin pyrkineissä toimittajissa. Takana on ajatus, että lähellä olija näkee paremmin ja tarkemmin. Vietnamin sodan raportoinnista syntynyt runsas kriittinen kirjallisuus ei pystynyt horjuttamaan tätä uskoa. Valtaosa Vietnam-kriitikoistahan totesi, että sodasta olisin saatu paljon osuvampaa raportointia, jos amerikkalaiset journalistit olisivat suunnanneet matkansa sotakenttien sijasta sinne, missä sotaa suunniteltiin ja taktikoitiin eli Pentagoniin.

Internet-intoilijat ovat kovasti korostaneet sitä, että kaikki muuttuu maailman verkottuessa. Internetiinhan kytkeytyy ajatus siitä, että vastaanottajasta voi hetken päästä tulla lähettäjä, että aito viestinnän kaksisuuntaisuus on verkkomaailmassa aivan toisella tavalla mahdollista kuin perinteisessä joukkoviestinnässä. Internetiin on syvälle kätketty demokratian itu, eikä sitä pystytä herkästi poistamaan.

Mutta onko asia sittenkään näin yksinkertainen? Moni internetistä tehty tutkimus osoittaa, että valtaosa kansalaisista — 85-90 prosenttia — ei halua ryhtyä verkossakaan amatöörijournalisteiksi vaan on tyytyväinen siihen, että joku toinen hänen puolestaan etsii, valikoi ja selittää maailman tapahtumia. Internetin mahdollisuus kaksisuuntaisuuteen on ominaisuus, joka sopii hyvin sunnuntaisaarjien aiheeksi, mutta sen käytännön merkitys on ainakin tässä vaiheessa rajallinen. Useimmat tutkijat jättävät takaoven raolleen: seuraavan sukupolven vastaanottajakin oletetaan vaateliaammiksi, koska he tietävät, että heillä on kahdensuuntaisuuden mahdollisuus, mahdollisuus panna hanttiin aivan toisella tasolla kuin yleisönosastokirjoittajilla.

Tekniset mahdollisuudet kaksisuuntaisuuteen ovat olemassa, mutta internet on saanut rankan perimän joukkoviestinnän aikakaudesta, jolloin lähettäjiä on vähän ja vastaanottajia paljon ja näiden välinen suhde selvästi alistava. Kaikkitietävä lähettäjä tarjoaa informaatiota jos ei nyt tyhmälle niin ainakin tietämättömälle vastaanottajien massalle. Uutistoiminnassa tämä epäsuhta on pahimmillaan, ja yksi aikamme journalismin peruspiirrehän on se, että journalismi on muuttumassa yhä enemmän uutisvälitykseksi. Muut kerronnan muodot putoavat pois, ja kilpailun kasvaessa ajankohtaisuudesta tulee hetkenkohtaisuutta ja ihanteeksi tulee CNN-journalismi, reaaliaikaisuus.

JOURNALISMIN SURVIVAL-KURSSI

Mediaeettinen tutkimus on nousussa eri puolilla maailmaa, ja 1990-luvulla alkanut buumi tuottaa aika toisenlaista tulosta kuin aikaisemmat ammattieettisten koodien vertailut ja media-kriittinen uutiskriteeritarkastelu yli- ja alilyönneistä. Uudempi mediaeettinen tarkastelu on yhtäältä entistä laveampaa ja toisaalta osa siitä kytkeytyy vahvasti ammatilliseen arkeen.

Laveampi mediaeettinen pohdiskelu kohdentuu esimerkiksi tiedonvälityksen demokraattiseen tehtävään: onko oikein, että uutisvälityksen tiukassa kilpailussa kokonaiset maat, maanosat ja ihmisryhmät putoavat mediakerronnan ulkopuolelle? Joukkoviestintä elää toki kaavoittumien maailmassa, se rakentaa karkeitakin stereotyyppisiä, koska muuten ei voi olla toiminnassa, joka kytkeytyy aikaan — tässä on journalismin ja historiankirjoituksen ero. Silti onko oikein hyväksyä maailman ”ylistandardointi” siten, että journalismista vähitellen tulee selkeästi puoli-

sokea ja konservatiivinen voima yhteiskunnassa ja maailmassa? Viime vuosikymmenellä julkaistiin runsaasti tapaustutkimuksia siitä, miten maailman muuttumisen elkeitä oli tarjolla niin Iranista ennen Khomeinin valtaantuloa, itäisen Euroopan sosialismin romahduksesta kuin Balkanin kriisistäkin, mutta rutiinisaan hyöriä journalismi ei näitä ennusmerkkejä havainnut vaan raportoi tasaisesti sitä mitä ennenkin: miten presidentit ja pääministerit puhuivat ja miten luonnonvoimat pyyhkivät maailman köyhien osien yli. Johan Galtung on sanonut, että media on tehnyt suurista osista maailmaa ”pahan valtakunnan”, missä ei mitään hyvää ainakaan julkisuudessa pääse tapahtumaan, koska nämä alueet on jo etukäteen tuomittu. Tämä tutkimus puhuu asiantuntemuksen, pohdinnan ja lähdekritiikin puolesta, varsin vanhoja arvoja siis.

Toisaalta kapeampi mediaeettinen tutkimus on lähtenyt usein journalismin arjesta kuten esimerkiksi ruotsalaisten Mats Ekströmin ja Stig-Arne Nohrstedtin töissä. He haastattelivat ammattilaisia ja lähettivät oppilaansa osallistuviksi havainnoitsijoiksi toimitusten nurkkiin ja totesivat, että toki journalistit eettisen pulman kohdatessaan lähtevät ylevistä raameista: mitkä ovat ihmisyyden yleiset vaateet kyseisessä tilanteessa, mitä sanoo hyvä lehtimiestapa? Mutta sen, miten vaateliias tehtävä lopulta hoidetaan, määrittää vahvimmin pomo — pystyykö journalisti keskittymään työhönsä vai kaadetaanko hänen päälleen muitakin tehtäviä, miten paljon aikaa työhön annetaan. Lopputulos on aina kompromissi, eräänlainen *survival*-selviytymisen tulos.

Tyypillistä molemmille mediaeettisen tutkimuksen lajeille on se, että ne lähestyvät hyvin vanhanaikaisia kysymyksiä, sellaisia jo ajat sitten vaikeiksi todettuja ongelmia, jotka liittyvät yhtäältä median ja demokratian suhteeseen ja toisaalta siihen, että niin luovaa kuin journalismi aatepohjaltaan onkin, rutiinit ovat paha peikko sen syövereissä. Toisaalta journalismi on pitkään elää kitkutellut näiden ongelmien kanssa, ja journalismin ja demokratian suhteista on päästy jopa periaatesopimukseen. Journalismin tulee tarjota kansalaisille informaatiota näiden oikeuksista ja velvollisuuksista, sen tulee virittää keskustelua kansalaisten päätöksenteon tueksi yhteiskunnan eri tasoilla — ja kansalaisen täytyy kyetä tunnistamaan itsensä journalismin tarjoamasta aineistosta. Jos hän ei tunnista, hänellä pitää olla väylät tilanteen muuttamiseen.

Onko näin? Informaatiota kansalainen kyllä saa ehkä kosolti, mutta miten on keskustelun ja representaatioiden laita? Ja miten on, jos journalismin sisällöt suodatetaan muun media-mössön läpi? Onko siis aika laatia kuolinilmoitus journalismille? Jospa kuitenkin vielä yritettäisiin. Globalisaation vastustajat ovat pitkään julistaneet, että he panevat uskonsa ihmiseen, ihmisen kriittiseen mieleen ja aktiivisuuteen. Pitkään tämä puhe tuntui suoraan sanoen lapselliselta, lähtä nyt mokomaan kamppailuun pahvimiekköjen kera — mutta niin vain jähmettyi WTO:n eteneminen kansalaisten vastaan panemiseen. Katumarssi banderollien kera tuskin auttaa journalismin pelastushankkeessa, mutta julkinen debatti median tilasta olisi jo jotakin. Se olisi paitsi ansiokasta journalismia myös sitä itseään eli demokratian toteuttamista ihmisten ja median arjessa.